

Carols & caroling

Het zingen van carols is een typisch Engelse traditie. Maar waar komt deze traditie eigenlijk vandaan? Waarschijnlijk is het woord 'carol' afkomstig van het Latijnse 'carula', een kringdans. Oorspronkelijk werden carols dus niet alleen gezongen, maar ook gedanst. Eerst waren de volksliederen verbonden aan de verschillende seizoenen, maar uiteindelijk is alleen de wintertraditie van de carol overgebleven.

De carols hebben hun huidige vorm gekregen door de heilige Franciscus van Assisi. In 1223 zette hij in een grot een kribbe neer met een os en een ezel erbij. Zo wilde hij aan alle aanwezigen laten zien hoe arm Jezus was toen hij ter wereld kwam. Daarbij zong Franciscus geen liederen in het Latijn, maar in de eigen taal, zodat ook

ongeleterde toeschouwers zijn boodschap zouden begrijpen. Vanaf dat moment werden carols in allerlei landen in de landstaal gezongen.

'Caroles of Cristemas': deze oude schrijfwijze geeft laat zien dat de kersttraditie van carols al lang bestaat in Engeland. Om precies te zijn komt de vroegst bekende bron met carols uit 1426. In dat manuscript staan maar liefst 25 'caroles', gepubliceerd door John Audelay, een kapelaan en dichter uit Shropshire. Hij wordt beschouwd als een van de grondleggers in de geschiedenis van de carol.

Niet alleen de teksten, maar ook de melodieën kunnen eeuwenoud zijn. Sommige zijn al in de Middeleeuwen of Renaissance geschreven. Omdat er toen met een ander toonsoortensysteem werd gecomponeerd dan bij latere klassieke muziek, klinken deze oude liederen soms een beetje anders. Dat geeft die oude carols hun kenmerkende geluid. En dat roept bij ons meteen dat kerstgevoel op.

Van te voren had ik Rosemary gevraagd naar haar ervaringen met carols. Het is dit jaar 60 jaar geleden (dat was in 1965) dat zij vanuit Engeland met Harry Boerema verhuisde naar Nederland.

Ze vertelt: Christmas caroling, vaak gewoon 'caroling' genoemd is van oudsher een feestelijke, religieuze en sociale traditie tijdens de kerst in Engeland. Mensen zongen de oude, traditionele kerstliederen, soms met begeleiding van instrumenten, langs de deuren in woonwijken en in dorpen, maar ook in kerken en op pleinen. Doel was het vieren van de geboorte van Jezus en de vreugde daarover te delen met de gemeenschap. Vaak was het caroling ook gekoppeld aan het inzamelen van geld voor goed doelen.

De traditie van deur-tot-deur zingen (zoals vroeger) is sterk afgenomen door veranderende leefstijlen en drukker leven, maar er zijn inmiddels wel weer modernere varianten voor in de plaats gekomen. In plaats van spontane deur-tot-deur caroling zie je nu vaker georganiseerde evenementen: koorconcerten, kerkelijke vieringen, of "carol singing nights" in steden, niet zelden een manier om geld in te zamelen voor een goed doel.

Een mooi verhaal in dit verband is de ervaring van onze dochter Frea die 7 jaar in Engeland heeft gewoond. Zij werkte als studente in de plaatselijke kroeg en had dienst op de avond die stond aangekondigd als 'Beer and Carols'. Er kwamen heel veel mensen uit de buurt, uitgedost in de wildste kersttruien, soms inclusief lampjes. Frea wachtte achter de bar op het koor dat in haar beleving nog moest komen, maar op gegeven moment begon het publiek zelf kerstliederen te zingen: gezellig met een glas drinken voor zich, samen de overbekende carols zingen. Een vervreemdende ervaring! "Het was écht feest die avond. Iedereen kent die teksten gewoon uit het hoofd en zingt luidkeels mee. Niet eerbiedig met wel heel verbindend!" zei ze daar later over.

Wij zingen in deze vesper, zonder bier, een aantal oude carols en hopen met deze vesper een sfeer van vrede en verbondenheid te creëren.